

Sociale competentie meten?

Wat is sociale competentie?

Sociale competentie is het vermogen om adequaat te handelen in sociale situaties. Om zich sociaal competent te kunnen gedragen, hebben kinderen kennis en vaardigheden nodig; al doende ontwikkelen zij een sociaal competente houding.

- Kennis: *weten* hoe het 'hoort'
- Vaardigheden: die kennis *in praktijk kunnen brengen*
- Houding: die kennis en vaardigheden ook in praktijk *willen en durven* brengen

Om een goed beeld te krijgen van de ontwikkeling van de sociale competentie van een kind, kan je sociale competentie het beste eerst omschrijven in termen van concreet waarneembaar gedrag, om je vervolgens af te vragen of een kind dit gedrag ook in voldoende mate vertoont. Bijvoorbeeld op de volgende manier:

1. Ervaringen delen

Deelt de leerling met anderen wat hem bezighoudt, zowel de positieve als de negatieve ervaringen? Heeft hij plezier met andere kinderen? Subvaardigheden: leuke en nare verhalen vertellen, samen iets meemaken, ervaringen delen.

2. Aardig doen

Benadert de leerling andere leerlingen op een positieve manier en draagt hij zorg voor anderen? Subvaardigheden: positief reageren, troosten, sorry zeggen, anderen erbij betrekken, complimenten geven, elkaar helpen, rekening houden met elkaar.

3. Samen spelen en werken

Kan de leerling met anderen iets tot stand brengen: overleggen, afspraken maken en ideeën inbrengen? Subvaardigheden: meedoen, kritiek geven, iets lenen, afspraken nakomen, de leiding nemen, beslissingen nemen, winnen en verliezen.

4. Een taak uitvoeren

Hoe gaat de leerling om met opdrachten? Denk hierbij niet alleen aan schoolse taken, maar ook aan andere taken, zoals de planten water geven, het bord schoonmaken, de klas opruimen en dergelijke. Subvaardigheden: doorzetten, aanwijzingen opvolgen, een taak afmaken, een taak aanpakken.

5. Jezelf presenteren

Hoe beweegt de leerling zich onder de mensen; hoe gemakkelijk maakt hij zich kenbaar? Subvaardigheden: kennismaken, in het middelpunt staan, ideeën aandragen, feedback geven, je mening geven.

6. Een keuze maken

Gaat de leerling impulsief te werk? Blijft hij bij een beslissing? Hoe gemakkelijk hakt hij een knoop door? In hoeverre beslist de leerling zelf en in hoeverre laat hij zich leiden door anderen? Subvaardigheden: weten wat de ander leuk vindt, afwegingen maken, kiezen, gevolgen van een keuze overzien.

7. Opkomen voor jezelf

Hoe gaat de leerling om met weerstand? Kan hij voor zichzelf zorgen? Vraagt hij op tijd om hulp? Subvaardigheden: hulp vragen, bij je mening blijven, nee zeggen, afspraken nakomen.

8. Omgaan met ruzie

Kan de leerling een verschil van mening of een belangentegenstelling oplossen, zonder dat het leidt tot een knallende ruzie? Subvaardigheden: luisteren, jezelf beheersen, perspectief wisselen, oplossingen bedenken.

Sociale competentie meten?

Wanneer je kinderen op school iets wilt leren, dan wil je ook weten of dat lukt. Wanneer je met elkaar afsprekt dat je de ontwikkelingen binnen het domein van sociale competentie gaat 'meten' (gedetailleerd volgen) dan:

- moet je van te voren met elkaar goed helder hebben welke kennis en vaardigheden je de kinderen wilt bijbrengen (wat wil je ze leren?)
- zodat je vanuit het observeren van kinderen ook beter zicht krijgt op de ontwikkelingen van de kinderen op dit gebied (wat lukt en wat nog niet?)

Twee belangrijke voordelen van het 'meten' of 'volgen' van de ontwikkelingen binnen het domein van sociale competentie zijn:

- Er is een duidelijk kader om over sociale competentie te praten
 - binnen het team (bv 'waar hebben we het precies over' en 'hoe kan je elkaar helpen bij het onderwijs')
 - met ouders (bv bij rapportbesprekingen)
 - met zorgverleners (een lage score v/e leerling kan een signaal zijn voor extra onderwijs of diagnostiek)
- Er ontstaat een beter beeld van de ontwikkelingen van de sociale competentie van de leerlingen, zodat je het onderwijs, individueel, binnen de groep of binnen de school, beter op de leerlingen kunt afstemmen

Wil je meer weten over welke volgsystemen je kunt gebruiken en wat dat vergt aan vaardigheden van leerkrachten etc., neem dan contact op met de identiteitsbegeleider.

Bovenstaande visie op sociale competentie is afkomstig van de CED-groep Rotterdam (zie Handleiding SCOL)